

KVĚTEN 2014

ČÍSLO 3

BÁGL

VZHŮRU DO POPELNIC - DALŠÍ VYDÁNÍ ŠKOLNÍHO ČASOPISU BÁGL

NAVŠTÍVILI
JSME EVROPSKÝ
PARLAMENT

VYDALI JSME
SE PO STOPÁCH
FREEGANŮ

BÁGL - 3.VYDÁNÍ

2. EVROPSKÝ PARLAMENT
4. MAJÁLES 2014
5. POSTCROSSING
6. VLÁDCE .ALE ČLOVĚK
8. HROB V LEDNIČCE

ÚVODNÍ SLOVO

Vážení čtenáři!

Školní časopis Bágl má za sebou již čtyři čísla a jednu úspěšnou diskusi, která si kladla za cíl informovat o plýtvání jídlem. A protože jsme chtěli vědět, jak se věci opravdu mají, zahráli jsme si na „freegany“ a vydali se sami zjistit, jestli se jídlo ze supermarketů opravdu vyhazuje ve velkém. Ptáte se jak naše výprava dopadla? Vše se v dnešním čísle dozvíte.

Věnovali jsme se ale i dalším tématům. Podíváme se například do Evropského parlamentu nebo Florencie. Protože je toto číslo jarní, nezapomněli jsme ani na oslavy Majálesu, které k jaru neodmyslitelně patří.

A je toho daleko víc. Tak hezké počtení!

NAVŠTÍVILI JSME EVROPSKÝ PARLAMENT

Letošní, na první pohled kulturní výlet, se stal obohaceným o jednu neobvyklou kuriozitu. Cestou do srdce Francie jsme se zastavili na pomezí francouzských a německých hranic v městečku Štrasburk. Vzhledem k blížícím se volbám do Evropského parlamentu, jsme se tak chopili šance jedno ze sídel této instituce navštívit a zároveň se o ní něco více dozvědět.

Evropský parlament je jednou ze sedmi institucí Evropské Unie. Doplňuje Evropskou radu, Evropskou komisi, Radu Evropské Unie, Evropský soudní dvůr, Evropskou centrální banku a Evropský účetní dvůr.

Sehrává důležitou úlohu v utváření politiky Evropské Unie a plní tak 3 důležité funkce:

1. Společně s Radou ministrů rozhoduje o evropských právních předpisech. Tyto předpisy se týkají svobody cestování a vnitřního trhu, potravin a ochrany spotřebitele, ekonomiky, životního prostředí atd..
2. Přiděluje finanční prostředky a tuto funkci sdílí s Radou. Dohromady tvoří tzv. rozpočtový orgán, který jednou za 7 let schvaluje víceletý finanční rámec a zkoumá a ustanovuje roční rozpočet.
3. Sleduje správné využívání finančních prostředků Evropské Unie. Podporuje Komisi nebo ji naopak nutí k rezignaci.

Od nových voleb bude každou zemi zastupovat 6 až 96 poslanců, a to podle počtu obyvatel dané země. Českou republiku zastupovalo 22 europoslanců, ale po nadcházejících volbách to bude jen 21. Počet poslanců za Německo se sníží z 99 na 96 a celkový počet poslanců v Evropském parlamentu klesne ze 766 na 751.

Křesla v parlamentu se rozdělují podle politické příslušnosti, nikoliv podle národnosti politiků. Vypadá to přibližně takto:

- 36% Evropská lidová strana
- 26% Progresivní aliance socialistů a demokratů
- 11% Aliance liberálů a demokratů pro Evropu
- 8% Zelení-Evropská svobodná aliance
- 7% Evropští konzervativci a reformisté
- 4% Evropská sjednocená levice
- 4% Evropa svobody a demokracie
- 4% nezařazení

Předsedou Evropského parlamentu je německý poslanec Martin Schulz. Je nejvyšším představitelem Parlamentu a zastupuje ho v jeho mezinárodních vztazích. Předsedá plenárnímu zasedání Parlamentu, Konferenci předsedů a předsednictvu.

Budovy Evropského parlamentu jsou tři. Kromě již zmíněného Štrasburku nalezneme jednu také v Bruselu a Lucemburku.

Pokud vás Evropský parlament zaujal, chcete se o něm dozvědět více nebo jednoduše nevíte, koho 23. a 24. května volit, jestliže už máte tu možnost, zde je několik odkazů, které by se vám mohly hodit.

[Www.facebook.com/europeanparliament](https://www.facebook.com/europeanparliament)

www.europarl.europa.eu

www.europarltv.europa.eu

www.evropsky-parlament.cz

| Adéla Novotná

MAJÁLES 2014

Majáles si každý okamžitě spojí s oslavami příchodu máje a krás studentského života. To je samozřejmě zcela správně. Málokdo ale ví, že kořeny Majálesu můžeme hledat dokonce už v 15. století.

Jistá podobnost s dnešními májovými oslavami je doložena již v dobách rozmachu univerzit. Kupodivu byla tehdy tolerována jistá studentská recese. V den školního volna před filipojakubskou nocí byly pořádány průvody, při kterých se studenti i se svými učiteli vydávali za zpěvu písní do jarní přírody, a tím vyjadřovali svoji radost.

Majálesové oslavy také hrály důležitou roli v románu *Filosofská historie* od Aloise Jiráska. Příběh skvěle vystihuje tehdejší situaci v dobách Rakouska-Uherska. Majáles byl často úplně zakázán, což přineslo do oslav jara a studentstva zcela nový rozměr – vlastenectví. To se pak skvěle uplatnilo v době vlády komunismu.

Za první republiky tradice upadala. Později ji kupodivu obnovili sami komunisté, kteří si přáli, aby se z Majálesu stal nástroj propagandy a agitace. Majáles si však naštěstí uchoval svůj opoziční a studentský postoj. Vše ale bylo bedlivě kontrolováno. Cenzura, stejně jako Státní bezpečnost, byla všudypřítomná. Vrcholem vzdoru bylo zvolení amerického zpěváka Allena Ginsberga, který příslušel k tzv. „beat generation“, za krále Majálesu. Komunisté si to pochopitelně nenechali líbit a Ginsberg byl na základě mnohých vykonstruovaných obvinění vyhoštěn z Československa.

Porevoluční Majálesy byly zahájeny až v roce 2004. Navazují na tradici z 80. let, jsou ale podstatně masovější. Oslavy jara a studentského života jsou spojeny s velkými koncerty a další zábavou. Cílem je také ukázat dovednosti studentů. V poslední době ale přibyla například reklama – zkrátka komerce už je všude a očividně se bez ní neobejdeme.

Největší Majálesy jsou pořádány v Praze, Brně, Plzni, Hradci Králové a Českých Budějovicích.

POSTCROSSING

S pohlednicí kolem světa

Hi! I'm from Florida. It's a sunny day and I'm chilling on the beach now... I takto by mohl začínat vzkaz na pohlednici, která vám právě dorazila z USA. A o čem to vlastně mluvím? Proč by vám měly chodit dopisy ze zahraničí nebo i z druhého konce světa? Třeba proto, že sami chcete. Tak je to jednoduché!

Před několika lety jednoho člověka napadlo, jak vylepšit svůj koníček. Rád dostával poštu, tu papírovou, na kterou si můžete sáhnout, a která pro vás bude ve schránce překvapením. A tak vznikl Postcrossing. Systém tohoto projektu je jednoduchý. Na stránkách www.postcrossing.com se stačí zaregistrovat, vylosovat si adresu a pohlednici do zahraničí poslat. Abyste i vy nějakou dostali, musíte nejdříve sami jednu poslat. Na projektu je zajímavé to, že i když pošlete pohlednici určité osobě např. do Itálie, přijde vám pak nějaká z úplně jiného koutu světa. Třeba z Kanady.

Přeji spoustu krásných překvapení v poštovní schránce. :)

| Kristýna Nováková

VLÁDCE, ALE ČLOVĚK

Asi každý člověk si něco představí pod pojmem 2. světová válka. Šest let nacismu a jiných totalitárních režimů v Evropě způsobilo přes více než 60 miliónů obětí. Mnoho lidí na toto období pamatuje se vzpomínkami, po kterých nám může lézt mráz po zádech a často se nám při pomyšlení na tehdejší dobu udělá špatně. V mnoha příbězích lidí se objevuje velká brutalita a velmi těžko lze uvěřit, že se něco takového vůbec někdy událo. Někdo se může ptát: Proč? Co jim všichni ti lidé udělali? Proč museli lidé tolik trpět? Je spousta podobných otázek, na které my nemůžeme odpovědět a proto se jimi teď nebudeme zabývat. Položme si raději jinou otázku: Opravdu byli všichni lidé, co se na krutostech a zabíjení podíleli, tak krutí?

K zodpovězení této otázky nám může dopomoci několik zajímavých příběhů lidí. Jedním z nich je příběh Oskara Felkla a Marie Mařicové. Oskar Felkl byl pracovníkem kladenské úřadovny gestapa. Tento muž je úzce spojen s Lidickou tragédií. Zatýkal Aničku Maruščákovou, které přišel údajný dopis od Heydrichova atentátníka. 10. června 1942 podle jmenného seznamu vyvolával na popravu muže, shromážděné v Horákově statku v Lidicích, byl vyznamenán i poměrně vysokým vyznamenáním a celkově se u Kladenského gestapa velmi činil. Avšak jeho manželka Marie Mařicová, jejíž otec byl český četník, byla úplný opak. Když byl zatčen kladenským gestapem, přišla za něj Marie orodovat. Potkala zde Oskara Felkla a vznikl mezi nimi vztah. Marie denně nasazovala svůj život pro české vězně v kladenském gestapu, především jim přes jejího otce nosila dopisy, a tak měli neustálý kontakt se svou rodinou. Pomáhala vězňům, které její manžel vyslýchal, týral a mučil. A přitom i on sám jí často pomáhal. Jak tedy dokázal skloubit tyto dvě činnosti? Marie Mařicová prý o roli svého muže v gestapu nevěděla. Věděla pouze, že pracuje ve vysokém postavení. Jeden z historiků tvrdí, že byl Oskar Felkl do Marie tak zamilován, že udělal vše, co jí na očích uviděl a ona toho někdy i využívala k záchraně několika vězněných českých občanů. Je zajímavé, jak tyto dvě osoby spolu dokázaly žít v manželství, když jeden měl minimálně dvě tváře a druhý ho tak trochu využíval. V knize 'Šla s ním až k šibenici' od Jiřího Červenky se o životě tohoto páru píše více.

Z historie tohoto období je podobných příběhů mnoho. I šéfové vyhlazovacích koncentračních táborů se vrátili domů a tam se laskali se svými dětmi. Dvě odlišné tváře člověka. Můžete si říct, že nemáte dvě tváře? Že před nikým nic neschováváte, že se nepřetvařujete?

I samotný Hitler je jedním z těch, který právě dvě tváře měl. Jeho chování mezi lidmi, kteří mu dělali společnost u oběda, bylo zcela odlišné od chování během vlády. Žádný německý politik ani zahraniční státník netušil, že ho Hitler podvede takovým způsobem, jakým to udělal. Kdyby ti, co si s ním povídali při jídle, viděli jeho druhou tvář, nejspíše by zkameněli.

| Lucie Vencová

HROB V LEDNIČCE

22. dubna proběhla 1. diskuze časopisu BÁGL. Už z jejího názvu je patrné, že jejím hlavním tématem bylo jídlo. Konkrétně plýtvání jídlem.

Ačkoli se náš výběr tématu může na první pohled zdát jakkoli nezajímavý, k vytvoření debaty neatraktivní a už její název příliš nadnesený, po zhlédnutí dokumentu Z popelnice do lednice, který nám v rámci projektu Promítej i ty! Zaslala organizace Člověk v tísni, většina z nás změnila názor.

Plýtvání jídlem je velmi aktuálním, společensky, zdá se, tolerovaným a enormně se zvětšujícím problémem.

Věděli jste, že ...

- třetina všech potravin na světě se zbytečně vyhazuje?
- že jen státy EU každým rokem vyhodí 90 milionů tun potravin?
- kdybychom množství jídla vyhozeného každoročně v Evropě naložili na kamiony, jejich fronta by po rovníku dokázala obkroužit celou planetu.
- v Evropě a Severní Americe připadne na jednoho člověka 95 až 115 kg vyhozeného jídla ročně?
- vyhazované jídlo končící na skládkách je zdrojem nebezpečného metanu?
- plýtváním jídlem tedy přispíváme ke změně klimatu, protože metan, který je 21x silnější než oxid uhličitý, rozšiřuje ozonovou díru o 7,5 %

Přemýšleli jste někdy o tom, kam putují potraviny ze supermarketů, pokud si je nikdo nekoupí?

Ve velkém množství se na tvorbě potravinového odpadu podílí právě obchodní řetězce se svými supermarkety. Potraviny, končící v kontejnerech, jsou z těchto obchodů vyhazovány v době, kdy jsou ještě naprosto v pořádku. Nejčastějším důvodem vyhazování je blížící se datum spotřeby. Není ale ani výjimkou, že kvůli nově dodanému, čerstvěji vypadajícímu zboží, se vyhodí bedýnky plné ničím nezávadné zeleniny nebo ovoce.

Zdá se Vám toto, v době, kdy 12% procent světové populace trpí hlady, v pořádku?

Není ale na místě vinit pouze obchodní řetězce. Jejich způsob uvažování je zcela logický. Zákazník si vždy raději koupí potraviny s delším datem trvanlivosti a ovoce a zeleninu, které vypadají čerstvěji.

Takové krátkozraké uvažování tedy vede ke každoročnímu zlikvidování 300 milionů tun potravin, stále vhodných ke konzumaci. Takové množství potravin by stačilo na nasycení 870 milionů hladových současného světa.

Na otázky týkající se plýtvání jídlem vám nikdo tváří v tvář neodpoví.

Po zhlédnutí dokumentu plného záběrů na kontejnery naplněné až po okraj vyhozeným jídlem a stojící bez povšimnutí za supermarkety, jsme se v rámci přípravy diskuze rozhodli navštívit některé ze žďárských obchodů s potravinami, abychom jim také položili otázku: „Kam putují Vámi vyhozené potraviny?“

Odpověď zněla téměř vždy stejně: „Na tyto otázky Vám neodpovíme, nejsme kompetentní Vám cokoli říci.“

O tom, že se jedná o téma, na které nám nikdo tváří v tvář neodpoví, nás ujistil nejmenovaný žďárský supermarket, kde nám na naše otázky týkající se problematiky plýtvání potravinami postupně odmítl odpovědět zaměstnanec na informacích, ředitel pobočky i její manažer, který nás odkázal na zákaznickou linku, kde nám ovšem, k našemu překvapení, oznámili, že také nejsou kompetentní nám cokoli říci. Na argument, že nás na toto telefonní číslo odkázal manažer jedné z jejich poboček, nám nadiktovali emailovou adresu, kde se prý dozvíme odpovědi na naše otázky (ovšem, až se dostanou ke kompetentním osobám)!

Na otázku, kdo je tedy ta kompetentní osoba, když ne tiskový mluvčí, nám už ale odpovědět nedokázali.

Co se týče emailů, na které nás postupně odkázaly všechny žďárské supermarkety, od některých obchodních řetězců se nám dostalo odpovědi, od některých ne.

Pokud bych ale měla jejich několikastránkové výpovědi shrnout do jedné věty, zněla by takto: „U nás se rozhodně nedá hovořit o plýtvání jídlem!“

Pro obchodní řetězce je daleko snazší potraviny jednoduše vyhodit.

Během diskuze byly mj. Představeny také organizace, které se na problémy, krácející ruku v ruce s nadměrným vyhazováním potravin, snaží nejrůznějšími cestami upozornit.

Food Not Bombs, jejíž dobrovolníci připravují jednou týdně jídlo potřebným a jak už ze samotného názvu vyplývá, jejím hlavním tématem jsou vysoké náklady na zbrojení, dávané do protikladu k nedostatku potravin pro značnou část populace. **Potravinové banky** fungující téměř ve všech státech EU, dělí se o jídlo s hladovějícími s cílem obnovy solidarity mezi lidmi nebo organizace **Zachraň jídlo!**, která při své akci **Hostina pro tisíc** dokázala připravit pro velké množství lidí chutné jídlo z potravin, které by byly vyhozeny kvůli blížícímu se datu spotřeby. Takovýchto organizací je samozřejmě daleko víc.

Pokud Vás nyní napadá otázka, proč většina potravin blížících se datu spotřeby končí v kontejnerech, když mohou být darovány organizacím, které je dokáží dál smysluplně využít, realita vás možná překvapí.

V některých státech EU, České republiky nevyjímaje, totiž stále platí zákon, který svou nesmyslností přispívá ke zvětšování potravinového odpadu.

Podle tohoto zákona musí obchody z darovaných potravin odvést 15% daň z přidané hodnoty a navíc musí uzavřít darovací smlouvu. Pro obchodní řetězce je tedy daleko snazší potraviny jednoduše vyhodit, tehdy za ně nezaplatí ani korunu, zato darované potraviny jsou pro ně nejen finanční, ale také administrativní zátěží.

Jedním z hnutí, kterému jsme v diskuzi věnovali obzvláště pozornost je Freeganismus. Vznikl koncem 80. let minulého století v New Yorku s cílem upozornit na rozsah plýtvání jídlem, s tímto hnutím je také neodmyslitelně spojován vzdor vůči konzumnímu způsobu života.

Pro freeganismus je typický i Dumpster diving, což v doslovném překladu znamená „potápění v popelnicích“. Jedná se o prohledávání již zmíněných kontejnerů u supermarketů a jiných obchodních domů, kde se dá nalézt potravinový odpad.

Freegani se „nepotápí“ do popelnic, protože by si finančně nemohli dovolit potraviny přímo z regálů obchodů, ale činí tak ve snaze žít ekologicky a eticky.

Freegan, provozující dumpster diving, by ve Žďáru příliš nepochodil.

Ačkoli mají freegané můj obdiv, když vidím někoho po pás zabořeného v odpadcích, nemohu se zbavit rozpačitého pocitu, který mi radí jít od jeho ušlechtilé činnosti co nejdál.

Snad abychom se zbavili předsudků vůči těmto lidem, myslících jinak než většina společnosti, snad abychom se přesvědčili o pravdivosti výpovědí ze supermarketů nebo jednoduše z čisté zvědavosti, vydali jsme se 9. května, s týmem redakce, ke kontejnerům některých žďárských obchodů s potravinami.

Také si říkáte, že ve svém okolí žádného freegana neznáte?

Zřejmě jsme zjistili pravý důvod této skutečnosti. Freegan, provozující dumpster diving, by ve Žďáru příliš nepochodil.

Důvodem není, že by se žďárské supermarkety chovaly ekologicky a potraviny nevyhazovaly, ale spíše jejich důmyslné zabránění komukoli do jejich kontejnerů jen nahlédnout.

Faktem je, že zde neexistuje supermarket, jehož kontejnery by nebyly zamřížované, zamčené nebo takticky přistavěné k obchodům, takže odpadky, vyhazující se zevnitř, nemáte šanci ani zahlédnout.

Vydali jsme se tedy do okolí Žďáru. K našemu překvapení jsme opravdu v kontejnerech malých obchůdků s potravinami začali nalézat pytle s čerstvou, ničím nezávadnou zeleninou a ovocem.

Potravinové odpady z domácností tvoří celých 42% všech vyhozených potravin.

Cílem diskuze nebyla kritika společnosti a její sleposti vůči problematice plýtvání.

Naším cílem bylo najít na závěr nějaká společná řešení, jak zamezit nadměrnému vyhazování potravin.

Zřejmě nemůžeme zabránit přísným požadavkům, ukládaných evropskou nebo vnitrostátní legislativou, díky nimž se vyhazují, sice na pohled nedokonalé, ale po výživové stránce zcela bezchybné potraviny. Nezměníme způsob skladování potravin ve velkoskladech, kvůli čemuž se mnohé z nich ke spotřebiteli vůbec nedostanou. Nezlepšíme komunikaci mezi výrobcí, dodavateli a spotřebiteli v rozvojových zemích, abychom zamezili dalším ztrátám pro tyto země tak cenných surovin.

Pokud si teď říkáte, že množství jídla, které vyhazujete je jen kapkou v oceánu, největší podíl na zvětšování tohoto problému mají velké obchodní řetězce, mohu vás ujistit, že právě potravinové odpady z domácností tvoří celých 42 % všech vyhozených potravin.

Nemyslíte, že je na čase, začít tedy sami u sebe?

Návrhy řešení z diskuze:

- navštěvujte farmářské trhy, nakupujte lokální, sezónní potraviny, u kterých znáte jejich původ
- přemýšlejte nad tím, co nakupujete (nekupujte věci, které nepotřebujete)
- informujte se o tom, co doopravdy jíte
- Nezaměňujte „datum spotřeby“ a „datum minimální trvanlivosti“. Datum spotřeby značí, do kdy jsou potraviny ještě zdravotně nezávadné. Po dosažení tohoto data jsou potraviny neprodejné. Po uplynutí lhůty minimální trvanlivosti jsou potraviny stále zdravotně nezávadné a požitelné, pouze se může změnit jejich jakost.
- Řešení je samozřejmě neuvěřitelné množství, neváhejte zjišťovat si informace o této problematice, zkuste se sami zapojit do některých z organizací.

„Světová populace do roku 2050 naroste ze současných sedmi miliard na devět miliard. To nemusí znamenat, že současně vzroste i počet hladovějících. Dokážeme-li snížit plýtvání a ztráty potravin, ušetříme peníze i zdroje, snížíme dopad na životní prostředí a především učiníme krok směrem ke světu, v němž má každý dostatek jídla.“

(Pan Ki-mun, generální tajemník OSN)

VYTVOŘILI
ŠÉFREDAKTORKA: VĚRA ŠVOMOVÁ - REDAKTOŘI: ADÉLA NOVOTNÁ, JAKUB AUGUSTA, ANEŽKA
VACKOVÁ, KRISTÝNA NOVÁKOVÁ, PETRA TOMICZKOVÁ, JAKUB MÍČKA, LUCIE
VENCOVÁ - KOREKTORKA: MICHAELA HERMANYOVÁ - GRAFICI: DANIEL DRDLA, IGOR MÁČEL
BIGY 2014